

V I Lenin

(Utdrag ur ”*Vänsterismen*” – *kommunismens barnsjukdom*)

Bör man delta i de borgerliga parlamenten?

Denna fråga besvarar de tyska ”vänster”kommunisterna med den största nonchalans – och det största lättsinne – nekande. Deras argument? I det ovan anförda citatet har vi sett:

”... i enlighet härmed måste med största bestämdhet ... varje återvändande till de historiskt och politiskt förlegade parlamentariska kampformerna ... förkastas.”

Detta är löjligt pretentiöst sagt och uppenbart oriktigt. ”Återvändande” till parlamentarismen! Kanske det redan existerar en sovjetrepublik i Tyskland? Det ser inte så ut! Hur kan man då tala om ett ”återvändande”? Är det inte en tom fras?

Parlamentarismen skulle vara ”historiskt förlegad”. Det stämmer då det gäller propagandan. Men var och en vet, att därifrån och till det *praktiska* övervinnandet är det ännu mycket långt. Kapitalismen kunde redan för många årtionden sedan och med full rätt förklaras vara ”historiskt förlegad”, men det utesluter inte alls nödvändigheten av en mycket lång och mycket hårdnackad kamp på kapitalismens *grund*. ”Historiskt förlegad” är parlamentarismen i *världshistorisk* mening, dvs den borgerliga parlamentarismens *epok* är avslutad, den proletära diktaturens *epok har börjat*. Det är obestriddigt. Men i världshistorisk måttstock räknar man i årtionden. 10-20 år förr eller senare, det är mätt efter världshistorisk måttstock likgiltigt, det är – sett från världshistoriens synpunkt – en bagatell, som man inte ens tillnärmelsevis kan beräkna. Men just därför är det den mest skriande teoretiska oriktighet att i den praktiska politiken åberopa sig på den världshistoriska måttstocken.

Parlamentarismen skulle vara ”politiskt förlegad”? Det är en annan sak. Om det vore sant så skulle ”vänstern” ha en solid ståndpunkt. Men det måste bevisas genom den allvarligaste analys, och ”vänstern” kan inte ens ta itu med en sådan. I de ”teser om parlamentarismen”, som publicerats i nr 1 av Kommunistiska internationalens provisoriska Amsterdamsbyrås bulletin (Bulletin of the Provisional Bureau in Amsterdam of the Communist International, February 1920) och som tydligen ger uttryck åt den holländska vänsterriktningen eller den vänsterholländska riktningen, är analysen också, som vi skall få se, den sämsta tänkbara.

För det första. Den tyska ”vänstern” ansåg som bekant redan i januari 1919 parlamentarismen vara ”politiskt förlegad”, i strid med vad så framstående politiska ledare som Rosa Luxemburg och Karl Liebknecht ansåg. Det är känt att ”vänstern” hade fel. Redan detta grusar genast och i grund tesen, att parlamentarismen skulle vara ”politiskt förlegad”. ”Vänstern” har skyldighet att bevisa, varför dess dåvarande obestriddiga misstag nu upphört att vara ett misstag. Den anför inte ens skymten av bevis och kan inte göra det. Ett politiskt partis förhållande till sina misstag är ett av de viktigaste och säkraste kriterierna på partiets allvar och dess *praktiska* uppfyllande av sina skyldigheter mot sin *klass* och mot de arbetande *massorna*. Att öppet erkänna ett fel och avslöja dess orsaker, att analysera den situation som framkallat det, att omsorgsfullt diskutera medlen att korrigera felet – det är kännetecknet på ett allvarligt parti, det är att uppfylla sina skyldigheter, det är att fostra och skola *klassen* och sedan även *massorna*. När ”vänstern” i Tyskland (och i Holland) inte uppfyller denna sin skyldighet, inte med största uppmärksamhet, omsorg och försiktighet tar itu med studiet av sitt tydliga fel så visar den just att den inte är *klassens parti* utan en cirkel, inte *massornas parti* utan en grupp av intellektuella och ett fåtal arbetare som efterapar de intellektuellas sämsta sidor.

För det andra. I samma broschyr av ”vänsterns” Frankfurt-grupp, varur vi ovan anförde utförliga citat, läser vi:

”Miljoner arbetare, som ännu följer centrums [det katolska ‘centrum’-partiets] politik är kontrarevolutionära. Landsbygdsproletärerna uppställer legioner av kontrarevolutionära trupper.”
(Sid 3 ovannämnda broschyr)

Det framgår klart att detta är alltför storordigt och överdrivet uttryckt. Men det huvudfaktum som här framlagts är obestridligt, och ”vänsterns” erkännande av det vittnar särskilt påtagligt om dess fel. Hur kan man egentligen säga att ”parlamentarismen är politiskt förlegad”, när ”miljoner” och ”legioner” av *proletärer* fortfarande inte bara gillar parlamentarismen överhuvudtaget, utan är direkt ”kontrarevolutionära”!? Det är tydligt att parlamentarismen i Tyskland *ännu inte* är politiskt förlegad. Det är tydligt att ”vänstern” i Tyskland tagit *sin önskan* och sin egen ideologiskt politiska inställning för att vara objektiv verklighet. Det är det farligaste fel som revolutionärer kan göra. I Ryssland, där tsarismens oerhört brutala och grymma ok särskilt länge och i särskilt växlande former framskapade revolutionärer av olika riktningar, revolutionärer med förvånande hängivenhet, entusiasm, heroism och viljekraft – i Ryssland har vi på särskilt nära håll iakttagit detta fel hos revolutionärerna och särskilt uppmärksam studerat det, vi känner det särskilt väl och ser det därför särskilt tydligt även hos andra. För kommunisterna i Tyskland är parlamentarismen naturligtvis ”politiskt förlegad”, men det gäller just att *inte* anse det *för oss* förlegade som förlegat *för klassen*, som förlegat *för massorna*. Just här ser vi återigen att ”vänstern” inte förmår att tänka sig för och inte förstår att uppträda som klassens parti, som massornas parti. Ni får inte sänka er till massornas nivå, till nivå med klassens efterblivna skikt. Det är obestridligt. Ni måste säga dem den bittra sanningen. Ni måste kalla deras borgerligt demokratiska och parlamentariska fördomar för fördomar. Men samtidigt måste ni nyktert ge akt på just hela klassens (och ej blott dess kommunistiska avantgardes), just hela den arbetande *massans* (och ej blott dess avancerade representanters) *verkliga* grad av medvetenhet och beredskap.

Även om det inte är ”miljoner” och ”legioner”, utan endast en tämligen betydande *minoritet* av industriarbetarna, som följer de katolska prästerna, och av lantarbetarna, som följer godsägarna och kulakerna (Grossbauern, storbönderna) så framgår därav *otvivelaktigt* att parlamentarismen i Tyskland *ännu inte* är politiskt förlegad, att deltagande i parlamentsvalen och i kampen på parlamentstribunen är *ovillkorligt nödvändigt* för det revolutionära proletariatets parti *just* för att fostra de efterblivna skikten av *den egna klassen*, just för att väcka och upplysa den outvecklade, kuvade, okunniga *massan* på landsbygden. Så länge ni inte har kraft att fördriva det borgerliga parlamentet och alla slags reaktionära institutioner av annan typ så är ni *skyldiga* att arbeta inom dem, *just* därför att där ännu finns arbetare som blivit fördummade av prästerna och av landsbygdens efterblivenhet. Eljest riskerar ni att bli blott och bart pratmakare.

För det tredje. ”Vänster”kommunisterna säger mycket gott om oss bolsjeviker. Ibland skulle man ha lust att säga: om de bara ville prisa oss mindre, om de bara ville tränga mera in i bolsjevikernas taktik och göra sig närmare bekant med den! Vi deltog i valen till det ryska borgerliga parlamentet, konstituerande församlingen. i september-november 1917. Var vår taktik riktig eller inte? Om inte, så måste det tydligt sägas ut och bevisas: det är nödvändigt för att den internationella kommunismen skall kunna utarbeta en riktig taktik. Om den däremot var riktig måste motsvarande slutsatser dras. Självfallet kan det inte ens bli tal om att likställa förhållandena i Ryssland och förhållandena i Västeuropa. Men då det speciellt gäller frågan om vad som ligger i begreppet: ”parlamentarismen är politiskt förlegad”, så måste man ovillkorligen noga tillägna sig vår erfarenhet, ty dylika begrepp förvandlas lätt till tomma fraser om inte den konkreta erfarenheten tas i betraktande. Hade inte vi ryska bolsjeviker i september-november 1917 *större* rätt än vilka västliga kommunister som helst att anse, att

parlamentarismen var politiskt förlegad i Ryssland? Naturligtvis hade vi det, ty det väsentliga är ju inte, om de borgerliga parlamenten existerat under lång eller kort tid, utan frågan är i vad mån de breda arbetande massorna *är* (ideologiskt, politiskt och praktiskt) *beredda* att anta sovjetsystemet och fördriva det borgerligt demokratiska parlamentet (eller tillåta att det drivs bort). Att städernas arbetarklass, soldaterna och bönderna i Ryssland i september-november 1917 till följd av en rad speciella förhållanden var sällsynt väl förberedda att anta sovjetsystemet och att fördriva det mest demokratiska borgerliga parlament, det är ett fullkomligt obestridligt och fullt konstaterat historiskt faktum. Men icke desto mindre bojkottade bolsjevikerna inte konstituerande församlingen, utan deltog i valen både före *och efter* proletariatets erövring av den politiska makten. Att dessa val lämnade utomordentligt värdefulla (och för proletariatet i hög grad nyttiga) politiska resultat, det har jag, som jag vågar hoppas, bevisat i den ovannämnda artikeln, vilken ingående analyserar uppgifterna om valen till konstituerande församlingen i Ryssland.

Härav framgår en fullständigt obestridlig slutsats: det är bevisat att deltagandet i det borgerligt demokratiska parlamentet t o m några veckor före sovjetrepublikens seger, t o m *efter* denna seger, inte skadar det revolutionära proletariatet, utan tvärtom underlättar dess möjlighet att för de efterblivna massorna bevisa varför dylika parlament förtjänar att bli fördrivna, *gör det lättare* att jaga bort dem och *underlättar* att den borgerliga parlamentarismen blir "politiskt förlegad". Att inte ta hänsyn till denna erfarenhet men samtidigt göra anspråk på att tillhöra Kommunistiska *internationalen*, som måste utarbeta sin taktik *internationellt* (inte som en trångsynt eller ensidigt nationell, utan just som en internationell taktik), det innebär att begå det största fel och just att avvika från internationalismen i handling, fast man erkänner den i ord.

Låt oss nu se på de "hollandsvänsterns" argument mot att delta i parlamenten. Här följer översättningen (från engelska) av tes 4, den viktigaste av de ovannämnda "holländska" teserna:

"När det kapitalistiska produktionssystemet är krossat och samhället befinner sig i revolutions-tillstånd, förlorar den parlamentariska verksamheten så småningom sin betydelse jämfört med massornas egen verksamhet. När parlamentet under sådana förhållanden blir ett kontra-revolutionens centrum och organ och å andra sidan arbetarklassen skapar ett verktyg för sin maktutövning i form av råd, så kan det rent av visa sig nödvändigt att helt avstå från varje som helst deltagande i den parlamentariska verksamheten."

Den första satsen är uppenbart oriktig, ty massornas aktioner – exempelvis en storstrejk – är *alltid* viktigare än den parlamentariska verksamheten och inte bara under en revolution eller i en revolutionär situation. Detta tydligt ohållbara samt historiskt och politiskt oriktiga argument visar endast särskilt påtagligt, att författarna absolut inte tar hänsyn till vare sig de allmänt europeiska (franska före revolutionerna 1848 och 1870, tyska 1878-90 osv) eller den ryska (se ovan) erfarenheterna ifråga om betydelsen av att *förena* legal och illegal kamp. Denna fråga har en oerhörd betydelse överhuvudtaget såväl som även speciellt, emedan i *alla* civiliserade och utvecklade länder den tid snabbt nalkas då en sådan förening alltmer blir – delvis redan blivit – nödvändig för det revolutionära proletariatets parti, på grund av att proletariatets inbördeskrig mot bourgeoisin växer fram och rycker närmare och på grund av republikanska och överhuvudtaget borgerliga regeringars rasande förföljelser mot kommunisterna under allehanda kränkningar av legaliteten (Amerikas exempel är tillräckligt belysande) osv. Denna utomordentligt viktiga fråga har holländarna och vänstern överhuvudtaget inte förstått.

Den andra satsen är för det första historiskt oriktig. Vi bolsjeviker har deltagit i de mest kontrarevolutionära parlament, och erfarenheten har visat att ett dylikt deltagande inte bara var nyttigt, utan även nödvändigt för det revolutionära proletariatets parti just efter den första

borgerliga revolutionen i Ryssland (1905) för att förbereda den andra borgerliga (februari 1917) och sedan den socialistiska revolutionen (oktober 1917). För det andra är denna sats påfallande ologisk. Av att parlamentet blir kontrarevolutionens organ och "centrum" (i förbigående sagt har det i själva verket aldrig varit och kan inte vara "centrum") och att arbetarna skapar verktyg för sin maktutövning i form av sovjeter följer att arbetarna måste förbereda sig – förbereda sig ideologiskt, politiskt och tekniskt – för sovjeternas kamp mot parlamentet, för att sovjeterna skall fördriva parlamentet. Men därav följer inte alls att en sovjetopposition inom det kontrarevolutionära parlamentet skulle försvåra eller inte underlätta ett sådant fördrivande. Under vår segerrika kamp mot Denikin och Koltjak har vi inte en enda gång märkt, att förekomsten av en proletär sovjetopposition i deras läger skulle varit betydelslös för våra segrar. Vi vet mycket väl, att konstituerande församlingens fördrivning den 5 januari 1918 inte försvårades, utan tvärtom underlättades genom att det fanns både en konsekvent bolsjevikisk och en inkonsekvent vänstersocialistrevolutionär sovjetopposition inom den kontrarevolutionära församling som skulle fördrivas. Tesens författare har fullständigt trasslat in sig och glömt bort de erfarenheter från en hel rad om inte alla revolutioner, som bevisar att det i revolutionstider är särskilt fördelaktigt att *före*na massaktionen utanför det reaktionära parlamentet med en inom detta parlament verkande opposition som sympatiserar med revolutionen (eller ännu bättre direkt stöder revolutionen). Holländarna och "vänstern" överhuvudtaget resonerar här som revolutionsdoktrinärer, vilka aldrig deltagit i en verklig revolution eller inte tänkt över revolutionens historia eller naivt betraktar det subjektiva "förnekandet" av en viss reaktionär institution som dess faktiska avskaffande genom en hel rad objektiva faktorer samverkande krafter. Det säkraste medlet att diskreditera och skada en ny politisk (och inte bara politisk) ide är att under förebärande av att försvara den driva den till det absurda. Ty varje sanning kan, om den görs "översvallande" (som Dietzgen d ä uttryckte sig), om man överdriver den, om man tillämpar den utom gränsen för dess verkliga giltighet, ledas in absurdum, ja, den förvandlas under sådana förhållanden oundvikligen till en absurditet. Just en sådan björntjänst gör de holländska och tyska vänsternmännen den nya sanningen om sovjetmaktens överlägsenhet över de borgerligt demokratiska parlamenten. Det är klart att den, som på gammalt maner och överhuvudtaget skulle börja tala om att man inte under några förhållanden kan tillåta sig att avstå från deltagande i borgerliga parlament, skulle ha orätt. Att här försöka formulera de villkor, under vilka en bojkott är nyttig, kan jag inte ty denna artikels uppgift är vida blygsammare: att penetrera de ryska erfarenheterna i samband med några av den internationella kommunistiska taktikens brännande frågor. De ryska erfarenheterna har skänkt oss en framgångsrik och riktig (1905) samt en annan, oriktig (1906), tillämpning av bojkott från bolsjevikernas sida. En analys av det förra fallet ger vid handen, att vi lyckades *förhindra* den reaktionära regeringen att *sammankalla* det reaktionära parlamentet i en situation, då massornas utomparlamentariska revolutionära aktioner (speciellt strejkerna) växte med utomordentlig hastighet, då inte ett enda skikt av proletariatet och bönderna på något sätt kunde stödja den reaktionära regeringen, då det revolutionära proletariatet tryggt sitt inflytande över de breda, efterblivna massorna genom strejkkampen och agrarrörelsen. Fullkomligt uppenbart är, att *denna* erfarenhet inte kan tillämpas på de nuvarande europeiska förhållandena. Det är även fullkomligt uppenbart – på grund av ovan anförda skäl – att holländarnas och "vänsterns" försvar, om än endast villkorligt, för vägran att delta i parlamenten i grunden är oriktigt och skadligt för det revolutionära proletariatets sak.

I Västeuropa och Amerika har parlamentet blivit särskilt förhatligt för arbetarklassens revolutionära avantgarde. Det är obestriddligt. Det är fullt begripligt, ty man kan svårligen föreställa sig något mera avskyvärt, gement och förrädiskt än det sätt på vilket det överväldigande flertalet socialistiska och socialdemokratiska deputerade uppträdde i parlamentet under och efter kriget. Men det skulle inte endast vara oklokt, det skulle vara direkt brottsligt att ge efter för denna sinnesstämning vid avgörandet av frågan, *hur* det allmänt erkända onda

bör bekämpas. I många av Västeuropas länder är den revolutionära stämningen nu, kan man säga, en ”nyhet” eller en ”sällsynthet” som man alltför länge, förgäves och otåligt väntat på, och kanske man därför så lätt ger efter för stämningen. Naturligtvis kan den revolutionära taktiken inte omsättas i handling utan en revolutionär stämning hos massorna och utan de förutsättningar som gynnar utvecklingen av en sådan stämning. I Ryssland har vi emellertid genom en alltför lång, tung och blodig erfarenhet lärt oss den sanningen, att man inte får bygga den revolutionära taktiken endast på en revolutionär stämning. Taktiken måste vila på en nykter och strängt objektiv beräkning av *alla* klasskrafter i den givna staten (även i de omgivande staterna och i alla stater, i världsmått) samt med hänsyn tagen till de revolutionära rörelsernas erfarenheter. Att demonstrera sin ”revolutionära anda” bara genom att skälla på den parlamentariska opportunisten och vägra att delta i parlamentariskt arbete är mycket lätt, men just därför att det är alltför lätt är det ingen lösning på den svåra, ytterst svåra uppgiften. Att skapa en verkligt revolutionär parlamentsgrupp i de västeuropeiska parlamenten är vida svårare än vad det var i Ryssland. Det stämmer. Men det är endast ett speciellt uttryck för den allmänna sanningen, att det var lätt för Ryssland att i den konkreta, historiskt sett högst originella situationen 1917 *börja* den socialistiska revolutionen, medan det kommer att vara svårare för Ryssland än för de västeuropeiska länderna *att fortsätta* den och *att slutföra* den. Redan i början av 1918 fick jag anledning att påpeka denna omständighet, och de följande två årens erfarenhet har fullständigt bevisat riktigheten av denna bedömning. Sådana specifika förutsättningar som: 1) möjligheten att förena sovjetomvälvningen med att man, tack vare den, kunde uppnå ett slut på det imperialistiska kriget vilket i otrolig grad utpinat arbetarna och bönderna; 2) möjligheten att under viss tid utnyttja kampen på liv och död mellan de två mäktiga världsgrupperna av imperialistiska rövare som inte kunde ena sig mot sovjetfienden; 3) möjligheten att uthärda ett jämförelsevis långvarigt inbördeskrig, delvis tack vare landets väldiga storlek och de dåliga kommunikationsmedlen; 4) förefintligheten av en så djupgående borgerligt demokratisk revolutionär rörelse bland bönderna att proletariats parti upptog bondepartiets revolutionära krav (socialistrevolutionärernas, vilka till sitt stora flertal avgjort var fientligt stämde mot bolsjevismen) och genast förverkligade dem tack vare proletariats erövring av den politiska makten – sådana specifika förhållanden förefinns inte nu i Västeuropa och ett upprepande av dylika eller liknande förhållanden kommer inte att äga rum så lätt. Det är bl a därför – jämte en rad andra orsaker – som det är svårare för Västeuropa än för oss att *börja* den socialistiska revolutionen. Att försöka ”kringgå” denna svårighet genom att ”hoppa över” det svåra arbetet att för revolutionära syften utnyttja de reaktionära parlamenten är rena rama barnsligheten. Ni vill skapa ett nytt samhälle? Och ni är rädda för svårigheterna att skapa en duglig parlamentsgrupp av övertygade, hängivna och hjältemodiga kommunister i ett reaktionärt parlament! Är det inte barnsligt? Om Karl Liebknecht i Tyskland och Z Höglund i Sverige t o m utan masstöd underifrån kunde ge prov på verkligt revolutionärt utnyttjande av de reaktionära parlamenten, varför skall då inte ett snabbt växande revolutionärt massparti under ett tillstånd av missräkning och förbittring bland massorna efter kriget vara i stånd *att smida* sig en kommunistgrupp i sämre parlament?! Just därför att de efterblivna arbetarmassorna och – i ännu högre grad – småbondemassorna i Västeuropa vida starkare än i Ryssland är genomsyrade av borgerligt demokratiska och parlamentariska fördomar, just på grund härav kan (och måste) kommunisterna *blott* inifrån sådana institutioner som borgerliga parlament föra en långvarig, hårdnackad kamp för att avslöja, skingra och övervinna dessa fördomar, utan att rygga tillbaka för några som helst svårigheter.

Den tyska ”vänstern” klagar på sitt partis dåliga ”ledare”, faller i förtvivlan samt går så långt som till att helt löjligt ”förneka” ”ledare”. Men under förhållanden då man ofta måste hålla ”ledarna” gömda är det särskilt svårt att *utbilda* goda, pålitliga, beprövade och auktoritativa ”ledare”, och dessa svårigheter *kan inte* framgångsrikt övervinnas utan att man förenar det legala och det illegala arbetet, *utan att ”ledarna” prövas bland annat även på den parlamen-*

tariska arenan. Kritiken – och den skarpaste, mest skoningslösa, oförsonliga kritik – bör inte riktas mot parlamentarismen eller den parlamentariska verksamheten, utan mot de ledare som inte kan – och ännu mer mot dem som *inte vill* – utnyttja parlamentsvalen och parlamentstribunen på revolutionärt, kommunistiskt sätt. Endast en sådan kritik, naturligtvis i förening med att de odugliga ledarna bortjagas och ersätts med dugliga, kommer att vara ett nyttigt och fruktbringande revolutionärt arbete som samtidigt uppfostrar både ”ledarna”, så att de blir värdiga arbetarklassen och de arbetande massorna, och massorna, så att de lär sig att riktigt orientera sig i en politisk situation och att förstå de ej sällan ytterst komplicerade och invecklade uppgifter som framgår ur denna situation.¹

Skrivet i april-maj 1920

Till innehållsförteckningen för artikelsamlingen [Lenin om parlamentariska val](#)

¹ Jag har haft alltför liten möjlighet att lära känna ”vänster”kommunismen i Italien. Otvivelaktigt har kamrat Bordiga och hans fraktion, ”bojkottkommunisterna” (*Comunista astensionista*), orätt då de försvarar vägran att delta i parlamentet. Men han har, enligt min mening, rätt i en punkt, i den, mån man kan döma av de två numren av hans tidning *Il Soviet* (nr 3 och 4 av den 18 januari och 1 februari 1920) och de fyra numren av kamrat Serratis utmärkta tidskrift *Comunismo* (nr 1-4, den 1 oktober-30 november 1919) och de spridda nummer av italienska borgerliga tidningar som jag lyckats ta del av. Kamrat Bordiga och hans fraktion har nämligen rätt i sina angrepp mot Turati och hans meningsfränder, vilka stannar kvar i ett parti som erkänner sovjetmakten och proletariatets diktatur, stannar kvar som medlemmar av parlamentet och fortsätter sin ytterst skadliga, gamla, opportunistiska politik. Naturligtvis begår kamrat Serrati och hela det italienska socialistiska partiet ett fel när de tolererar detta, ett fel som hotar med lika obotlig skada och fara som i Ungern, där de ungerska herrarna Turati inifrån saboterade såväl partiet som rådsmakten. Ett sådant oriktigt, inkonsekvent eller karaktärlöst ställningstagande till de opportunistiska parlamentsmedlemmarna framkallar å ena sidan ”vänster”kommunism och rättfärdigar å andra sidan *i viss mån* dess existens. Kamrat Serrati har uppenbart orätt, då han beskyller deputeraden Turati för ”inkonsekvens” (*Comunismo*, nr 3), medan det just är det italienska socialistiska partiet som är inkonsekvent när det tolererar sådana opportunistiska parlamentsmedlemmar som Turati & Co.